

Χορεύοντας στο σκοτάδι

ΛΕΝΑ

ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Ανήμερα το Πάσχα, κατά τις 8 το βράδυ, μας κόπηκε το ρεύμα στο σπίτι. Ευτυχώς υπήρχαν πρόχειρα ένας φακός και οι ταλαιπωρημένες, σε σχήμα σταλακτίτη πλέον, λαμπάδες της Ανάστασης. Μόλις καταλάγιασαν τα πρώτα στερηπτικά συμπτώματα («Μαμά, τι κάνουμε χωρίς PC;»), ο λουσμένος στο σκότος ανοίκειος πλέον χώρος μας μάς ενέπνευσε ένα βράδυ με μαραθώνιους Μονόπολης, φανταστικές ιστορίες, αναπαραστάσεις από το «Οι Γερμανοί Ξανάρχονται» που είχαμε δει το μεσημέρι («Ανθρωποι, άνθρωποι, προς τι το μίσος και ο αλληλοσπαραγμός;»), μαθήματα επιβίωσης, κοιτάσματα αλληλεγγύης (μήπως θέλει βοήθεια η ηλικιωμένη στο διπλανό διαμέρισμα με τον συμπικνωτή οδυγόνου;) κ.ο.κ. Τίποτα το μεγαλειώδες. Απλώς ο ζόφος μάς μετέτρεψε για δύο και κάτι ώρες σε ανήμερα δημιουργικά όντα.

Όλο και περισσότεροι ειδικοί συμφωνούν ότι τα δημιουργικά παιδιά – και όχι τα παιδιά-θαύματα – είναι εκείνα που διαπρέπουν ως ενήλικοι. Και για να μεγαλώσεις ένα δημιουργικό παιδί δεν χρειάζεται να επαγγελματικοποιήσεις την ανατροφή του και τον γονεϊκό ρόλο σου με «δομημένες δραστηριότητες» και υστερίες. Με άλλα λόγια, οι tiger moms (μαμάδες-«τιγρεις») της νέας χιλιετίας, που μετράμε τις εργατοώρες βρεφών, νηπίων και εφήβων, μπορούμε αισίως να λουφάζουμε.

Όταν το 1985 ο αμερικανός ψυχολόγος Μπέντζαμιν Μπλουμ αναζήτησε τα γενεσιουργά αίτια πίσω από τον βίο επιφανών καλλιτεχνών, αθλητών, επιστημόνων κ.ο.κ., διαπίστωσε ότι οι γονείς τους δεν «καίγονταν» να δημιουργήσουν σε μια ανηλεή γραμμή παραγωγής τα σούπερ παιδιά. Αντιθέτως, συνέβαινε κάτι πολύ πιο απλό. Ήταν εκεί απλώς για να τα στη-

ρίξουν όταν εκείνα εκδήλωναν ενδιαφέρον για κάτι.

Στη διάρκεια της έρευνάς του ο Μπλουμ διαπίστωσε ότι οι σπουδαιότεροι πιανίστες δεν εντυφούσαν από έμβρυα στον Ραχμάνινοφ. Στην πλειονότητα των περιπτώσεων ξεκινούσαν μαθήματα με κάποιον δάσκαλο που τύχαινε να μένει κοντά τους και ήταν αρκετά ευφυής για να πυροδοτήσει το πάθος τους. Το αυτό συνέβη και με τους κορυφαίους τενίστες που μελέτησε η ερευνητική ομάδα του Μπλουμ. Ελάχιστοι δέχτηκαν εξ απαλών ονύχων την πίεση να μεγαλοურγήσουν

(όπως ο Αντρέ Αγκάσι, που σε ηλικία εννέα ετών υποχρεώθηκε να παίξει τένις με τον Τζιμ Μπράουν, έναν θρύλο του αμερικανικού ποδοσφαίρου, για να κερδίσει ένα στοιχείμα ο πατέρας του). Οι περισσότεροι είχαν να θυμούνται ένα και μόνο πράγμα: ο πρώτος προπονητής τους τους έκανε να απολαμβάνουν το τένις!

Στο πρόσφατο άρθρο του στους «New York Times», με τίτλο «How to Raise a Creative Child – Step One: Back Off» («Πώς να μεγαλώσεις ένα δημιουργικό παιδί – Κανόνες πρώτος: Κάνε πέρα»), ο Ανταμ Γκραντ εκτιμά ότι οι γονείς των δημιουργικών παιδιών κόβουν μαχαίρι τους ατελείωτους κανόνες και ενθαρρύνουν την αυτονομία και τη φαντασία. Στο πλαίσιο μιας αμερικανικής έρευνας του 2011 («Discriminating Characteristics of the Families of Highly Creative Adolescents»), ψυχολόγοι συνέκριναν τις οικο-

γένειες υπερδημιουργικών στο σχολικό τους περιβάλλον παιδιών με εκείνες των παιδιών που δεν φημιζονταν ακριβώς για τις πρωτότυπες ιδέες τους. Οι γονείς των «κανονικών» παιδιών είχαν κατά μέσο όρο έξι κανόνες (όσον αφορά το διάβασμα, την ώρα ύπνου κ.ο.κ.) σε σχέση με εκείνους των υπερδημιουργικών παιδιών που είχαν κατά μέσο όρο λιγότερο από έναν κανόνα. Οπως σημειώνει χαρακτηριστικά η ψυχολόγος του Χάρβαρντ Τερέζα Αμαμπάλ, οι εν λόγω γονείς έτειναν να «δίνουν έμφαση περισσότερο στις ηθικές αξίες από ό,τι σε συγκεκριμένους κανόνες».

Τα δημιουργικά παιδιά και όχι τα παιδιά-θαύματα γίνονται success stories

Τελικά, δεν γίνεσαι προγραμματισμένα δημιουργικός. Πρέπει κάποιος να σε αφήσει ελεύθερο σε ένα σκοτεινό δωμάτιο και να σε ενθαρρύνει να ανάψεις μόνος σου τις φωτιές σου. «Η θεωρία της σχε-

τικότητας ήρθε σε εμένα από μια διαίσθηση και η μουσική ήταν η κινητήριος δύναμη πίσω από αυτή τη διαίσθηση» εξήγησε κάποτε ο Αϊνστάιν. Όταν, βέβαια, η μπτέρα του τον είχε πάει σε ηλικία πέντε ετών να μάθει βιολί, βαριόταν αφόρητα. Η αγάπη του για τη μουσική αφυπνίστηκε όταν έφηβος πια σταμάτησε τα μαθήματα και σκόνηται σε κάτι σονάτες του Μότσαρτ. Οπως συνόμησε αριστοτεχνικά ο ίδιος: «Η αγάπη είναι καλύτερος δάσκαλος από την αίσθηση του καθηκόντος». ● lpapadimitriou@tovima.gr